

Ljubljana, 21. februar 2013

PREDLOG 2429: Ukinitve plačevanja RTV naročnine

V prvem odstavku 39. člena Ustave RS je zagotovljena pravica do svobode izražanja vsakomur – fizičnim in pravnim osebam. Pravica do svobode izražanja zagotavlja fizičnim in pravnim osebam, ki se ukvarjajo z javnim obveščanjem, da svobodno zbirajo, sprejemajo in širijo informacije, misli, ideje in mnenja. Mediji, kamor sodi tudi javna radiotelevizija, opravljajo dejavnost, s katero zagotavljajo uresničevanje ustavne pravice vseh državljanov do javnega obveščanja in obveščenosti. Svoboda izražanja pa za medije pomeni tudi, da so neodvisni od vsakršnega državnega ali drugega nadzora in da ni dovoljena nikakršna cenzura od zunaj.

RTV Slovenija je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, katerega ustanovitelj je Republika Slovenija. RTV Slovenija med drugim opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanov Republike Slovenije in Slovencev po svetu, pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter druge dejavnosti v skladu z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) in Zakonom o medijih (ZMed). RTV Slovenija pripravlja dva nacionalna televizijska programa, tri nacionalne radijske programe, radijske in televizijske programe regionalnih RTV-centrov v Kopru in Mariboru, po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost ter radijske in televizijske oddaje za romsko etnično skupnost, radijske in televizijske programe za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah ter za slovenske izseljence in zdomce, radijske in televizijske programe za tujo javnost ter teletekst, internetni in mobilni portal. Poleg tega RTV Slovenija pripravlja tudi poseben nacionalni televizijski program, namenjen neposrednim prenosom in predvajanju posnetkov sej Državnega zbora Republike in njegovih delovnih teles.

Pravica do svobode izražanja iz prvega odstavka 39. člena Ustave RS pa od države ne zahteva le tega, da se vzdrži nedopustnih posegov v medije, ampak tudi sprejem ustreznih predpisov, ki naj zagotovijo, da bodo lahko mediji samostojno izvrševali svoje funkcije pri svobodnem oblikovanju javnega mnenja. To še posebej velja za javne medije (npr. RTV Slovenija), ki jih je ustanovila država, kjer mora biti z ustrezno zakonodajo (v konkretnem primeru ZRTVS-1) zagotovljena njihova programska, organizacijska in finančna samostojnost. Skladno s prvim odstavkom 2. člena ZRTVS-1 je tako dolžnost Republike Slovenije kot ustanoviteljice RTV Slovenije, da ji, med drugim, zagotovi primerno financiranje za izvajanje javne službe. Zagotovitev finančne samostojnosti pomeni zagotovitev ustreznega financiranja, ki zagotavlja zadostna finančna sredstva za izpolnjevanje funkcij in nalog RTV Slovenija ter takšnih virov sredstev oziroma takšne kombinacije virov, ki onemogoča odločujoči vpliv države in drugih družbenih skupin na programsko in organizacijsko samostojnost RTV Slovenije. Skladno z ZRTVS-1 se RTV Slovenija v dobršni meri financira iz RTV prispevka, manjši del njenih prihodkov pa predstavljajo sredstva iz naslova proračuna in oglaševanja. S financiranjem prek RTV prispevka (RTV naročnina se ne pobira več od konca leta 1999), ki so ga kot posebno javno dajatev dolžni plačevati vsi imetniki

radijskih in televizijskih sprejemnikov, je RTV Sloveniji zagotovljena določena stopnja samostojnosti, ki je nujno potrebna zaradi preprečitve političnih in gospodarskih vplivov na njene programske vsebine.

V primeru, da bi se obveznost plačevanja RTV prispevka ukinila, bi s tem prišlo do nedopustnega posega v ustavno zagotovljeni položaj RTV Slovenije, ki je kot posledica neustreznega financiranja mogoč tako v primeru, če država ne zagotovi zadostnih finančnih sredstev za izpolnjevanje njene javne službe, kot tudi če ne zagotovi ustrezne strukture virov financiranja. RTV Slovenija brez sredstev iz naslova plačevanja RTV prispevka vsekakor ne bi imela zadostnih finančnih sredstev za izvajanje javne službe, posledično pa bi bil močno prizadet javni interes v medijih ter bistveno okrnjena pravica vseh državljanov do javnega obveščanja in obveščenosti. V primeru ukinitve obveznosti plačevanja RTV prispevka bi tako morala RTV Slovenija pridobiti sredstva iz drugih virov, bodisi iz državnega proračuna bodisi od oglaševalcev. Nesorazmerno velik delež financiranja iz državnega proračuna pa bi lahko vodil do odvisnosti od političnih strank, zlasti vladajočih, nesorazmerno velik delež iz oglaševanja pa po drugi strani do odvisnosti od oglaševalcev. Takšna odvisnost bi se odrazila predvsem kot okrnitev programske neodvisnosti in/ali organizacijske avtonomije RTV Slovenije, kar pa bi prav tako lahko privedlo do neizvrševanja funkcij, ki izhajajo iz prvega odstavka 39. člena Ustave RS.

Glede na vse navedeno menimo, da je predlog za ukinitve obveznosti plačevanja RTV prispevka neutemeljen in s tem neprimeren za nadaljnjo obravnavo. V podkrepitev našega mnenja poudarjamo, da je tudi Ustavno sodišče v več odločbah opozorilo na nujnost in ustreznost financiranja RTV Slovenije z RTV prispevkom. Takšen način financiranja javne radiotelevizije pa poznajo tudi v večini držav, članic EU (Avstrija, Belgija, Češka, Danska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Nemčija, Poljska, Romunija, Slovaška, Švedska, Združeno Kraljestvo), in v vseh državah nekdanje republike Jugoslavije.

Služba za odnose z javnostmi